Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(*φυλλάδα* = δένδρον ἄκαρπον μὲ πικρὸν χυμὸν) Ἀπύρανθ.

Κ' ἐκεῖ πῆγε κ' ἐπόσωσε 'ς τὴν πόρταν ἀποπόξω

Κάρπ.

Παπ-πέσ-σω 'φόρησε χρουσά, 'παπ-πέξω χρουσταλλένα

Κύπρ.

Πολλὰ πολλὰ νὰ μὴ μιλᾷς σὺ ποῦ 'σαι ἀποπόξω,

'πὸ τὰ τραγούδια ποῦ θὰ πῶ 'ποδῶ νὰ μὴ σὲ διώξω

Κῶς. Συνών. ἀπαπεξωθεό. **2)** Ἀπὸ στήθους, ἐκ στήθους Καππ. (Ἀραβάν.)

ἀπαπεξωθεὸ ἐπίρρ. ἀμάρτ. *ἀπαπ-πεξωθεὸν* Κύπρ. *'παπ-πεξωθκεὸν* Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἀπεξωθεό*.

Ἀπαπέξω **1**, ὃ ἰδ. : Ἄσμ.

Ἀντὰ δκιαβῶ 'παπ-πεξωθκεὸν τῆς πόρτας της καὶ δῶ την (*ἀντὰ* = ὅταν).

ἀπαπέσω ἐπίρρ. Καππ. (Ἀραβάν.) Κύπρ. *ἀπαπέσ'* Πόντ. (Ὄφ.) *ἀποπέσω* Καππ. (Σινασσ.) Χίος *ἀποπέσου* Πόντ. (Κερασ. Οἰν.) *ἀποπέσ'* Πόντ.(Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) *'παπ-πέσ-σω* Κύπρ. *'ποπ-πέσ-σω* Κύπρ. *'πιπέσ'* Καππ. (Σινασσ.)

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἀπέσω*.

1) Ἀπὸ μέσα, ἔσωθεν ἔνθ' ἀν. : *Εἶντα στέκεσαι 'παπ-πέσ-σω 'πὸ τὴν πόρταν;* Κύπρ. *Ἔτρωέν μας 'παπ-πέσ-σω μας ἡ φούρκα τῶι ὁ καμὸς* αὐτόθ. *'Αποπέσ' ἀσ' σὴν καρδία μ'* Χαλδ. *Βάλλω ἀποπέσ' μαῦρα κι ἀπέξ' ἄσπρα* αὐτόθ. *'Εξέβεν ἀποπέσ'-ι-μ' τὸ dέρτ'* (ἔφυγε ἀπὸ τὸ σῶμα μου χρονία νόσος) αὐτόθ. || Φρ. *'Αποπέσ' τερεῖ* (ἐπὶ τοῦ νυστάζοντος καὶ διαρκῶς νεύοντος ἢ ἐπὶ τοῦ κοιμωμένου) Κοτύωρ. Χαλδ. || Παροιμ. *'Απέξ' τὸ μῆλον κόκκινον κι ἀποπέσ' σαπεμένον* (ἐπὶ τοῦ φαινομενικῶς μὲν εὐρώστου, ἔσωθεν δὲ νοσηροῦ) Χαλδ. *'Απέξου πρόβατον κι ἀποπέσου λύκος* (ἐπὶ τοῦ φαινομενικῶς καλοκαγάθου, πράγματι δὲ κακοῦ τὴν ψυχὴν) Κερασ. || Ἄσμ.

Πυρομαχεῖ τον πάντα του 'παπ-πέσ-σω ἡ ἀζούλα

(*πυρομαχεῖ* = φλέγει, *ἀζούλα* = ζήλεια) Κύπρ.

'Παπ-πέξω 'βάλαν της φωνήν, 'παπ-πέσ-σω 'πολοήθην αὐτόθ.

Συνών. ἀπαπεσωθεό. **2)** Πρὸς τὰ ἐνδότερα, μεσογειότερον Χίος.

ἀπαπεσωθεὸ ἐπίρρ. ἀμάρτ. *ἀπαπ-πεσ-σωθεὸν* Κύπρ. *ἀποπ-πεσ-σωθεὸν* Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἀπεσωθεό*.

Ἀπαπέσω **1**, ὃ ἰδ.

****ἀπαπέσω-κ' ἔσω*** ἐπίρρ. *ἀποπισκέ'* Πόντ.(Τραπ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *ἀπαπέσω κ' ἔσω*.

Ἀπὸ μέσα καὶ ἔσωθεν : *Δίωξον τὰ ζὰ ἀποπισκέ' ἀσ' σὸ χωράφ'*.

ἀπαπλώνω Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Σάντ. Τραπ. κ. ἀ.)

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ρ. *ἁπλώνω*.

1) Ἐκτείνων τὴν χεῖρα δίδω τι ἔνθ' ἀν. : *Πάντα κἄτ' ἀπαπλών' ἀτον* Κερασ. || Ἄσμ.

Χαλκοστάμν' ἐπέρπαξεν, τὴ νύφεν ἐπέπλωσεν

(χάλκινον σταμνίον ἥρπασε καὶ ἔδωκε εἰς τὴν νύμφην) αὐτόθ.

'Εγὼ ψαλάφενα σταφύλ' κ' ἐσὺ ἀπαπλώντς με μῆλον (*ψαλάφενα*=ἐζήτουν) Πόντ. **2)** Περικαλύπτω, περιβάλλω τι Πόντ. (Οἰν.): *'Απαπλώνω τὸ πάπλωμαν* (περικαλύπτω αὐτὸ δι' ὑφάσματος). Συνών. καπλαντίζω.

****ἀπαποκάτω*** ἐπίρρ. *ἀπαπουκάτ'* Μακεδ. ('Ανασελ.) *ἀπαπ'κάτω* Καππ. (Ἀραβάν.) *ἀπαπ'κάτ'* Μακεδ. (Βελβ.) *ἀπαπουκὰ* Πόντ. ('Ινέπ.) *ἀπαφκὰ* Πόντ. (Χαλδ.) *ἀποφκὰ* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἀποκάτω*.

Ἀπὸ κάτω, κάτωθεν ἔνθ' ἀν. : *Ἔλ' ἀποφκὰ* Χαλδ. || Αἴνιγμ. *'Απαπουκά μου παίρνω το κι ἀπουκά σου βάλλω το* (τὸ κάθισμα) Ἰνέπ.

****ἀπαποκάτω-κι ἄνω*** ἐπίρρ. *ἐπεπουκακιάν'* Πόντ. (Ὄφ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *ἀπαποκάτω κι ἄνω*.

Ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω.

ἀπαπούτσωτος ἐπίθ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **παπουτσωτὸς* <*παπουτσώνω*.

Ἀνυπόδητος : *Ἔχει τὰ παιδιά του ἀπαπούτσωτα.* Συνών. *ξυπόλυτος*, ἀντίθ. *παπουτσωμένος* (ἰδ. *παπουτσώνω*).

ἀπαπώθω Κάρπ. *ἀπαπ-πώθω* Κάρπ. *ἀποπ-πώθω* Κάρπ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ρ. *ἀπώθω*, δι' ὃ ἰδ. *ἀμπώθω*.

Ὠθῶ, ἀπωθῶ καὶ μεταφ. παραγκωνίζω, περιφρονῶ τινα : Ἄσμ.

Πέντε στραdιῶτες τὸν βαστοῦν | καὶ δυὸ τὸν ἀποπ-πώθουν.

Συνών. ἀμπώθω **A 1**, σκουντῶ, σπρώχνω.

ἄπαρα τά, Θρᾴκ. (Σαρεκκλ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Λόγοι ἀσυνάρτητοι ἀνθρώπου παραλογιζομένου ἢ ὁμιλοῦντος εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε : Φρ. *Ἄπαρα πίπερα ἢ ἄπαρα πίπερα, κουκκιὰ μαγειρεμένα.* Πβ. ἄρρητος.

ἀπαράβαλτος ἐπίθ. *Λεξ.* Μπριγκ. Βλαστ. Πρω. Δημητρ. *ἀπαράβαλτους* Ἤπ. (Ζαγόρ. κ. ἀ.) *ἀπερίβαλτος* Πελοπν. (Αἴγ.) *'περίβαρτος* Ζάκ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **παραβαλτὸς* <*παραβάλλω*. Πβ. καὶ μεταγν. ἀπαράβλητος.

Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παραβληθῇ, ἀπαράβλητος, ἀσύγκριτος, ἄφθαστος ἔνθ' ἀν.: *'Απερίβαλτο γιατρικὸ* Αἴγ. *'Περίβαρτο γιατρικὸ γιὰ τὴ φάουσα* Ζάκ. *Τοὺ σ'τάρ' εἶν' ἀπαράβαλτου* Ζαγόρ. Συνών. ἀπαράμοιαστος.

ἀπαραβάρετος ἐπίθ. Χίος *ἀπαραβάριτους* Λέσβ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **παραβαρετὸς* <*παραβαρένω*.

Ὁ μὴ ἐνοχλητικὸς εἰς τὰς κοινωνικάς του σχέσεις ἔνθ' ἀν. : *Ἔμεινε 'ς τὸ σπίτι μου πέντε μέρες, μὰ δὲ μᾶς ἐπαραβάρεσε καθόλου, εἶναι ἀπαραβάρετος ἄθρωπος* Χίος.

ἀπαράβατος ἐπίθ. λόγ. κοιν.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀπαράβατος.

Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν δύναταί τις νὰ παραβῇ, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παραβαθῇ ἢ ὁ μὴ παραβαινόμενος: *Νόμος ἀπαράβατος. 'Απαράβατη συμφωνία.*

ἀπαράβγαλτος ἐπίθ. *ἀπαρέβγαλτος* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) *ἀπαράβγαλτος* Πόντ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **παραβγαλτὸς* <*παραβγάλλω*, παρ' ὃ καὶ *παρεβγάλλω*.

Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν προέπεμψαν ἀναχωροῦντα, ὁ μὴ προπεμφθείς, ὁ μὴ κατευοδωθεὶς ἔνθ' ἀν. : *'Απαρέβγαλτον ἔστειλαν ἀτον* Τραπ. *'Εδέβεν ἀπαρέβγαλτος* (*ἐδέβεν* =ἀνεχώρησε) Χαλδ.

****ἀπαράβλεπος*** ἐπίθ. *ἀπαρέλεπος* Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ρ. *παραβλέπω*, παρ' ὃ καὶ *παρελέπω*.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ